

Estas, een sprong in het duister

Door **Mieke Lampaert**

Lezers uit mijn leeftijdsklasse, de prille 40-ers, zullen zich waarschijnlijk nog wel Peter Koelewijn herinneren. Naast zijn monsterhit “Kom van dat dak af” had hij in de jaren 80 ook een eerder bescheiden hitje met “Een sprong in het duister”. Hij beschreef daarin een levensloop met aandacht voor enkele belangrijke sprongen in het duister die je als mens moet maken; geboorte, eerste schooldag, alleen wonen, ... Ik herinner mij nog dat ik toen klaarstond met mijn cassetterecorder om toch zeker geen enkele strofe van het liedje te missen want dan was je een stuk uit het levensverhaal kwijt. Leg dan maar eens de kern van het liedje uit als het leven pas begint op de dag van je huwelijk. Los van het feit dat sommigen dat misschien als het begin van het einde zien, zijn er toch al een paar gebeurtenissen voorafgegaan.

Nee, dit wordt geen nostalgisch stukje over plaatjes uit de oude doos of cassetterecorders. Wel over springen, springen in het duister.

De opstart van Estas - een leefgroep voor niet-begeleide buitenlandse minderjarigen - ging gepaard met heel wat sprongen in het duister. In het volgend artikel neem ik jullie mee in deze sprongen.

De aanvraag – een eerste sprong

Eind 2015 kwamen een groot aantal (zeer) jonge niet – begeleide minderjarige asielzoekers in België aan. Deze werden in eerste instantie opgevangen in de verschillende asielcentra tussen de volwassenen. Dit was om meerdere redenen niet de beste oplossing of gezonde situatie voor deze jongeren, onder andere door het gebrek aan een pedagogisch kader en geen gepaste grenzen.

In het kader van de Integrale Jeugdhulp konden deze jongeren aanspraak maken op passende jeugdzorg. De reguliere capaciteit van Jongerenwelzijn was echter niet in staat deze instroom van vragen op te vangen.

Het Agentschap Jongerenwelzijn wou dan ook, in cofinanciering met Fedasil, op korte termijn plaatsen creëren voor deze jongeren. Het ging over 150 plaatsen verspreid over Vlaanderen.

De Patio kreeg het voorstel om via de ondersteuning van Jongerenwelzijn 10 plaatsen in te richten voor jongens tot 15 jaar voor de minimumduur van het project, één jaar. De Raad van Bestuur van de Patio oordeelde dat deze vraag paste in de missie van De Patio – zorg en hulpverlening bieden aan kwetsbare jongeren- en gaf daarom groen licht voor een eerste sprong

in het duister.

De voorbereiding –de tweede sprong

Na het groen licht van de Raad van Bestuur konden we aan de voorbereidingen beginnen.

Het doel van het verblijf en de begeleiding zou zijn de jongeren 'in te bedden in' en 'te verbinden met' onze samenleving en cultuur. Door het leren van de taal en de gewoon-es wilden we de jongeren klaarstomen om verder geholpen te worden via bijvoorbeeld een pleeggezin, kamertraining of begeleid zelfstandig wonen.

Het project kreeg de passende naam 'Estas'. In het Esperanto betekent dit zowel 'ik ben', 'jij bent' als 'wij zijn'. In het Spaans 'je bent er'. De naam staat daarmee ook symbool voor de visie van het project. Omwille van de taalbarrière gaan we op weg met deze jongeren, vanuit het samen zijn en doen, eerder dan vanuit het samen praten.

Naast de ontwikkeling van het doel en de visie, verliep ook de verdere voorbereiding van Estas als een trein. De abdij van Zevenkerke stelde een vleugel ter beschikking. Deze rustige locatie, midden in het groen, werd in recordtempo door de klusjesmannen 'instapklaar' gemaakt.

Er ging een startmoment door met iedereen in De Patio die een steentje wou bijdragen. Vanuit dit startmoment gingen zes werkgroepen aan de slag die de verschillende luiken verder uitwerkten: visie, begeleiding van de minderjarigen, leefgroepsorganisatie, logistiek, financiën en externe communicatie.

Het was hartverwarmend om te zien hoe het project door de volledige organisatie gedragen werd. De Patio had Estas in zijn hart gesloten en iedereen was bereid om mee te denken, te ondersteunen. We waren klaar voor een volgende- de stap in het duister.

Het team – een volgende sprong

De vacatures zijn, naar goede gewoonte in De Patio, eerst intern bekend gemaakt. Een paar enthousiastelingen uit verschillende afdelingen stelden zich kandidaat en konden gaan voor een volgende nieuwe uitdaging ! Op die manier zorgden we dat de cultuur van De Patio ook al een beetje in Estas aanwezig was.

Tweede uitdaging was om de cultuur van de jongeren binnen te brengen. Een niet -begeleide minderjarige die vroeger door De Patio begeleid was en die ondertussen een opleiding in de zorgsector gevolgd had, werd hiervoor aangesproken. Ook hij was enthousiast om met ons in zee te gaan. Zowel zijn ervaring als begeleider, als zijn ervaring met de cultuur van de jongeren bleken een meerwaarde te zijn in het team.

Kennis van de doelgroep, het werken in een leefgroep, diversiteit in leeftijd, geslacht en cultuur, het zijn de zaken waar we in de verdere selectie rekening mee hielden.

Met een mooie mix van mensen hadden we een tweedaagse vorming gekoppeld aan een gezellige avond en een overnachting in onze nieuwe werkomgeving. Er was dus naast kennis opdoen over de doelgroep ook voldoende tijd was om elkaar wat beter te leren kennen. Het voorbereidende werk begon dan op 1 juni 2016. Op basis van onze missie 'jongeren laten groeien in het nemen van verantwoordelijkheid' en vanuit de handvaten van de verschillende werkgroepen konden we onze werking en locatie klaarmaken. Na twee geslaagde toonmomenten en met de nodige dosis gezonde stress waagde het team hun sprong in het duister.

Estas, een sprong in het duister

Aankomst van de jongeren – een laatste sprong

Begin juli 2016 was het dan zover, de eerste jongeren kwamen aan. Na een paar weken konden we 10 jongens begeleiden. Acht kwamen er uit Afghanistan, twee uit Syrië. Negen waren tussen 13- 15 jaar en één oudere broer van 17.

Het werd al snel duidelijk dat er een verschil was tussen de theorie en de praktijk. De effectieve start bracht heel wat concrete vragen met zich mee.

In eerste instantie waren er vragen over hoe je zo een (nieuwe) leefgroep draaiende houdt. Waar moet je je accenten leggen? Om het team hierin te ondersteunen werd gestart met een systeem van actieve ondersteuning. Iedere begeleider uit Estas kreeg een ervaren collega uit een andere afdeling als peter/meter. Hij kon deze persoon altijd bellen voor concrete raad en ondersteuning.

Daarnaast werd ook het systeem van wissellieren actief gebruikt. Enkele collega's konden een tijdje in een andere leefgroep meedraaien om zo ervaring op te doen en het begeleiden in de vingers te krijgen terwijl een ervaren iemand het team van Estas kwam versterken. Ook dit wierp vlug zijn vruchten af.

Hierbij kwam ook het zoeken naar een evenwicht tussen onze cultuur en de cultuur van de jongeren. In hoeverre laat je de jongeren hun cultuur beoefenen of moeten ze zich nu volledig aanpassen aan onze cultuur? Hiervoor hadden we al wat expertise in het team. De twee begeleiders met allochtone roots konden sommige gedragingen kaderen en beter plaatsen. Daarnaast lieten we ons ook ondersteunen door OTA (Ondersteuningsteam Allochtonen) die ons hierin ook wat praktische tips kon geven.

Sommige verschillen hebben we ook met plezier omarmt. Na 20 jaar ervaring in de jeugdhulp was het bijvoorbeeld zeer aangenaam om te horen dat alle jongens op 1 september heel gemotiveerd naar school vertrokken en dat er spontaan vragen kwamen om met huiswerk te

helpen. Ook de kilo's fruit die in Estas gegeten worden zijn enorm in vergelijking met onze andere leefgroepen!

De grootste en belangrijkste uitdaging lag in het benaderen en het begeleiden van de jongeren. Elke individuele jongere had zijn eigen individuele rugzak gevuld met gemis, trauma's, verdriet,.. Zonder dit uit het oog te verliezen, waren het ook nog altijd pubers, die grenzen aftastten en keken hoever ze konden gaan. Zoals we vooraf gehoord hadden tijdens vormingen, waren het effectief 'gewone jongens, met een apart verhaal'. We probeerden dit te ondervangen door ervoor te zorgen dat er in de leefgroep regelmaat, duidelijkheid en voorspelbaarheid was. Daarnaast wilden we via individuele momenten aandacht geven aan het individuele verhaal van de jongere. Met eigen creativiteit en de nodige externe ondersteuning probeerden we op een non-verbale manier antwoord te geven op hun vragen.

Elke individuele jongere heeft zijn eigen rugzak gevuld met gemis, trauma's, verdriet,...

De jongeren die begeleid worden in Estas vonden, na hun sprong in het duister, de rust en ondersteuning die ze nodig hadden.

En vanaf nu zwemmen

Het was springen, wat ploeteren maar na zes maanden mogen we met trots terugkijken op wat het team bereikt heeft. Er waren wat kinderziektes maar deze zijn door overleg en duidelijke communicatie overwonnen. Jongeren hebben hun plaats gevonden en samen wordt gekeken om deze jongeren vanuit de veilige 'Estas'-haven verder hun vleugels te laten uitslaan.

De weg ligt klaar om een verdere succesvolle werking uit te werken.

AUTEUR EN CONTACTGEGEVENS

Mieke Lampaert

Stafmedewerker De Patio. Elf-Julistraat 32 8000 Brugge mieke.lampaert@depatiovzw.be
0498/16.54.89